

Правопис ненаголошених голосних *е* та *и*

Голосні *е* та *и* під наголосом, а також на початку і в абсолютному кінці слова вимовляються виразно: *те́плий, ти́хий, енергія, етикет, поле, по́ли, хитрувате, хитрувати*. Тому труднощів у розрізненні їх на письмі не виникає. Сплутуються ненаголошені *е* та *и* в середині слова. Написання їх перевіряємо в різних випадках по-різному.

1. Добираємо форму слова чи споріднене слово, у яких цей звук наголошений і чується виразно: *зелений, бо зелень; далеч, бо далекий; широкий, бо ширший; читати, бо читаний*.

Щоправда, у кількох словах така перевірка неможлива, бо в них *е* та *и* чергуються, а саме: *беру — збирати, завмерти — завмирати, дерти — здирати, перу — обпирати, простерти — простирати, сперти — спирати, терти — стирати, жерти — пожирати* (чергуються *ер — ира*), а також: *стелити — застилати, клену (кляню) — проклинаю*.

2. Перевіряємо, чи неясний звук випадає. Якщо випадає, то це *е*: *справедливий, бо правда; квіте́нь, бо квітня*. Якщо не випадає, то це може бути *и*, й *е*: *вулик — вулика; вчитель — вчителя*.

Разом з тим треба мати на увазі, що в кількох дієсловах випадає ненаголошений *и*, а саме: *згинати — зігну, відтинати — відітну, напинати — напну, починати — почну, розминати — розімну, засинати — засну, вмикати — увімкну, проривати — прорву, зажинати — жну*.

3. Перевіряємо, чи неясний звук чергується з *і*. Якщо чергується, то це *е*: *променистий — промінь, сутеніти — сутінки, женитися — жінка*.

Проте в кількох словах чергуються *и* — *і*, а саме: *дитина — діти, сидіти — сісти, липучий — ліпити, висячий — повісити*.

4. У групах *-ере-*, *-еле-* звичайно пишемо *е*: *берег, джерело, переписувати, ожеледь, пелехатий* (але *келих* і *келех*).

У відкритих складах *-ри-*, *-ли-* звичайно пишемо *и*: *бриніти* (хоч *бренькати*, але *бриньчати*), *гриміти, дрижати, кривавий, криниця, кришити, стривати, тривати, тривога, триножити, блищати, глитати*.

5. Пишемо префікс *пре-*, якщо його можна замінити словом *дуже*: *предобрий* (дуже добрий), *премудрий* (дуже мудрий), а також у старослов'янізмах *презирство, престол, преподобний*.

В інших випадках пишемо префікс *при-*: *пригода, прикраса, причетний, привітати*.

6. У дієприкметниках та віддієслівних іменниках завжди виступає суфікс *-ен-*: *збентежений, окреслений, значення, вирішення*.

У суфіксі іменників *-ив(о)* завжди пишемо *и*: *морозиво, мереживо, куриво*.

Виняток: *мариво*